

Aleksis Kiven

alkuperäisteoksen pohjalta

TAMMI

RIITTA
NELIMARKKA

SEITSEMÄN VELJESTÄ

Ensimmäinen painos

(Teos on julkaistu aiemmin kovakantisena laitoksena,
jonka viimeisin, 6. painos ilmestyi vuonna 2009.)

© Riitta Nelimarkka ja Tammi, 2026

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-7779-0

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

Aleksis Kiven
alkuperäisteoksen pohjalta

**RIITTA
NELIMARKKA**

**SEITSEMÄN
VELJESTÄ**

Ilosteleva elämänkertomus seitsemän jukuripäisen nuoren miehen vaiheista
1800-luvun puolivälin eteläisessä Hämeessä

TAMMI • HELSINKI

SAATTELUKSEKSI LUKIJALLE

Pitkäaikainen rakkauteni *Seitsemään veljekseen* lienee saanut minut aikanaan tarttumaan urakkaan: piirretyn pyramidin rakentamiseen Kivestä. Yhdessä Jaakko Seeckin kanssa tein veljeksistä pitkän animaatioelokuvan. Työn myötä syntyi ajatuksia ja pinoittain kuvia, joista tämä kirja on sommiteltu.

Iloa ja viihtyisiä lukuhetkiä toivottaen

Riitta Nelimarkka

Lauri

Veljesten nimet nuorimmasta vanhimpaan ovat:

Eero

Timo

Simeoni

Aapo

Tuomas

Juhani

Eletään 1800-luvun puoliväliä eteläisessä Hämeessä, aikana, jolloin kirjasivistys Suomessa oli vielä nuorta ja ihmisten maailmankuvaa hallitsivat voimakkaat myyttiset uskomukset...

TAUSTAA VELJESTEN EDESOTTAMUKSILLE

*"Tosin unohti isämme paljon kotonsa tuon ehkä noidutun pyyntihimonsa tähden,
mutta olipa hän kuitenkin kelpo isä, ja kunnian miehenä kuoli. Levätköön rauhassa!"
"Ja kaksin verroin äitimme."*

Jukolan talo, eteläisessä Hämeessä, seisoo erään mäen pohjoisella rinteellä, liki Toukolan kylää. Sen läheisin ympäristö on kivinen tanner, mutta alempana alkaa pellot, joissa, ennen kuin talo oli häviöön mennyt, aaltoili teräinen vilja. Talolla on avaria metsiä, soita ja erämaita, jotka, tämän tilusten ensimmäisen perustajan oivallisen toiminnan kautta, olivat langenneet sille osaksi jo ison jaon käydessä entisinä aikoina.

Tämä on niiden seitsemän veljen koto, joiden elämänvaiheita tässä nyt käyn kertoilemaan.

Heidän isäänsä, joka oli ankaran innokas metsämies, kohtasi hänen parhaassa iässään äkisti surma, kun hän tappeli äkeän karhun kanssa. Molemmat silloin, niin metsän kontio kuin mies, löydettiin kuolleina, toinen toisensa rinnalla maaten verisellä tanterella. Niin lopetti päivänsä roteva mies, joka oli kaatanut enemmän kuin viisikymmentä karhua.

Mutta näiden metsäretkiensä kautta löi hän laimin työn ja toimen talossansa, joka vähitellen, ilman esimiehen johtoa, joutui rappiolle. Eivät kyenneet hänen poikansakaan kyntöön ja kylvöön; sillä olivat he perineet isältänsä saman voimallisen innon metsänotusten pyyntöön.

Paljon mieluisammin viettivät he aikaansa rakennellen ansoja, loukkuja ja satimia surmaksi linnuille ja jäniksille tai mäiskyttelivät kiekkoa Jukolan avarilla ahoilla.

Entä mitä sanoisimme veljesten äidistä? Tunnettu oli hänen suora ja vilpitön, ehkä hieman jyrkkä mielensä, ja kovin mieluisasti eivät veljekset kuululleet hänen jutelmiensa ja käskyjensä, vaan olivatpa kovakorvaisia vallan huolimatta monestakin pieksiäislölystä.

Mutta huomasivatpa veljetkin aikojen muuttuvan. Tapahtuipa asioita, jotka saattoivat heitä enemmän kuin ennen muistelemaan huomispäivää ja siirtymään vähän entisistä menoistansa:

Heidän äitinsä myös kuoli ja tuli nyt yhden heistä astua isännyyteen hillitsemään taloa pääsemästä perin kumoukseen.

Tuli vielä harjaksi kaikelle tälle, että pitäjän uusi rovasti oli oikeinpa lautamiehen kautta antanut heille kuvaan käskyn, että he tavallista vikkelämmin saattaisivat itsensä lukkarin luokse oppiaksensa lukemaan.

1. LUKU

SYYSKUINEN KOULUMATKA

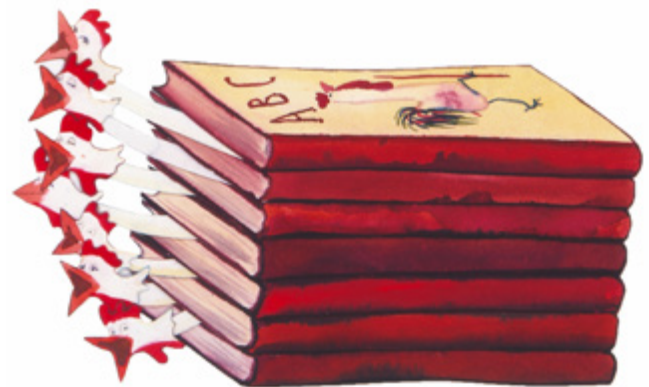
On tyyni syyskuun aamu. Kaste kiiltää kedolla, sumu kiiriskelee kellastuneiden lehdistöjen tutkaimilla ja haihtuu lopulta korkeuteen.

Tänä aamuna olivat veljekset nousseet ylös kovin äänettöminä, eikä ollut heidän muotonsa iloinen, vaan kiusan karmeus väikkyi heidän kulmakarvoillansa; aatos kouluretkestä, johon heidän kohta tulee lähteä, on matkaansaattanut tämän.

Mutta eivätpä he kuitenkaan pitäneet ylimääräistä kiirettä, vaan istuivat kaikessa rauhassa Jukolan pitkän honkaisen pöydän ääressä.

Vaiti he istuivat, ja mikä heistä alakuloisesti tuijotteli permantoon, mikä taasen synkeästi irvisteli kohden kukkokantisten aapisten punaista pinoa.

Osui silloin Juhanin katse akkunasta ylös kiviseen mäkeen, josta häämötti Männistön muorin tönö. Ja tönöstä hieman sivumpana keikkui puuhakkaana muorin Venla.

Kauniiksi kutsuttiin neitoa. Hänen hiuksensa olivat ruosteenkarvaiset, katsanto viekas ja terävä, suu myös sulava, ehkä melkein liian leveä. Varreltansa oli hän lyhyt, mutta harteava ja palleroinen, ja vahvaksi sanottiin häntä myös. Tämän kaltainen oli veljesten lempilintu männistön suojassa.

Eipä niin ihme, että kohta seisoivat veljekset pirtin akkunan ääressä joka sorkka killistellen ulos...

”Jaa’ah, siellä hyörii Venla vaikka eilen piti niin äitin kuin tyttärenkin lähtemän sukulaistensa luokse Tikkalaan, viipyäkseen siellä aina myöhään syksyyn.”

”Ja Tikkalassa, mikäli oikein muistan, on komea renki.”

”Minä tulen kovin levottomaksi...”

”Jaa, veljet, ei nyt muuta tällä erää kuin
NAIMAAN KAIKKI JA YHT’AIKAA
NIINKUIN POJAT!”

Yhdessä astuivat he Jussi, Timo, Tuomas, Simeoni ja Aapo muorin matalaan mökkiin, ja Eero kimmautti oven heidän jälkeensä kiinni, mutta itse jäi hän Laurin kera ulkopuolelle, huulilla sukkela myhäily.

Eero: ”Jumalan edessä ei ole mitään mahdotonta. Uskotaan, toivotaan ja rakastetaan kaikki yksimielisesti.”

Mutta viimein kirahti mökin ovi. Ulos kävivät hylätyt kosiomiehet ja narkästyksen muodolla läksivät käyskelemään kohden kirkonkylää. Mutta koska he olivat ehtineet huoneesta noin viisikymmentä askelta, noukkasi Juhani maasta nyrkinkokoisen kiven ja puhisten vihasta, nakkasi hän sen vasten huoneen ovea: jyskähti mökki ja kiljahti mökissä muija, avasi oven, kiroili ja ärhenteli, heristellen nyrkkiänsä pakeneville veljille.

Aapiskirja kourassa ja kontti olalla veljet astelivat perätysten pitkin kirkkotietä sanaakaan vaihtamatta keskenänsä. Vihan vinhalla vauhdilla he vaelsivat: santa kihisi ja säkit keikkui, eivätkä he huomanneet, kuinka joutui tie.

Lähenipä heitä silloin joukko Toukolan poikia. Olivatpa jotenkin päissään, ja miellytti heitä nyt hieman ilvehtiä veljesten kanssa ja lauloivat heidän edessään nykyään seipitetyn laulun, jonka olivat nimittäneet ”Seitsemän miehen voima”:

*Kiljukoon nyt kaikkein kaula,
koska mielin virren laulaa
voimasta seitsemän miehen.*

*Tähtiä kuin Otavassa,
poikia on Jukolassa,
laiskanpulskeja jallii.*

*Juho pauhaa, pirtti roikkaa:
hän on talon aika poika,
ankara ”Poika-Jussi”.*

*Tuomas seisoo niin kuin tammi,
koska saarnaa Aaprahammi,
Jukolan Salomon suuri.*

*Simeoni, liuhuparta,
valittaa se ”ihmisparka,
syntinen, saatana, kurja”.*

*Simeoni herneet keittää,
Timo sekaan rasvat heittää,
patahan kuohuvaan sylkee.*

*Lauri-poika metsäss’ häärii,
katselevi puita väärii,
mäyränä nummia tonkii.*

*Viimein tulee hännän huippu,
Pikku-Eero, liukas luikku,
Jukolan tiuskea rakki.*

*Siinä onpi velisarja,
jalo niin kuin sonnikarja,
voimalla seitsemän miehen.*

"NO, JOKO MUNII AAPISEN KUKKO JUKOLAN POJILLE?"

Äänettöminä, vaikka purren hammasta, kuultelivat veljet tätä laulua. Mutta kun kiusaajien pilkka ei päättynyt vielä siihen, vaan sateli ivasanoja lakkaamatta, niin rupesi veljesten sappi paisumaan ja heidän silmänsä kävivät teräviksi.

Mutta nyt tapahtui, että Toukolaisista eräs luikkari, mennessään Juhanin ohitse, tempasi äkisti aapiskirjan hänen kädestään ja läksi juoksemaan kaikin voimin, mutta julmistuneena kaappasi Juhani hänen peräänsä. Silloin karkasivat myös toiset veljet tulisella vauhdilla pilkkaajiensa päälle, ja...

Riitta Nelimarkan *Seitsemän veljestä* on valloittavasti ja herkullisesti kuvitettu tulkinta Aleksis Kiven tutusta klassikosta, joka alaotsikkonsa mukaan on ”ilosteleva elämänkertomus seitsemän jukuripäisen nuoren miehen vaiheista 1800-luvun puolivälin Hämeessä”.

Näyttävä kuvakirjadramatisointi syntyi Riitta Nelimarkan ja Jaakko Seeckin tekemän animaation pohjalta. *Seitsemän veljestä* (1979) oli ensimmäinen suomalainen kokoillan animaatioelokuva. Se on saanut useita kotimaisia ja kansainvälisiä palkintoja ja kunniamainintoja. Vuonna 2010 elokuvasta julkaistiin lyhennetty ranskankielinen versio, jonka pohjalta tuotettiin myös ruotsinkielinen versio.

ISBN 978-952-04-7779-0

9 789520 477790

L85.2 • www.tammi.fi